

674 Jiné nesmírně důležité politické věci, jak je vidím, se mohou sdělit jen osobně. Bylo by v zájmu celostátním, kdybych Vás mohl informovat a přiletět. Vrátil bych se ihned zpět.

Depešuj stanici Oto.

Informuj p. presidenta i pol. přátele.

Uhlíř.

AÚD KSČ Praha. Fond 38, a. j. 209/54—55. Odpis záznamu dešifrované došlejší depeše. Strojopisný přepis. — „Cesta ke Květnu“, dok. 86, Praha 1965.

423

1944, október 13. Banská Bystrica. — Zápisnica z 13. zasadnutia Slovenskej národnej rady. Program: sľub nových členov SNR, prevzatie velenia 1. čs. armády gen. R. Viestom, určenie gen. J. Goliana za zástupcu veliteľa 1. čs. armády, vyhlásenie SNR o armáde, návrh organizačného štatútu SNR, návrhy nariadení SNR o povereníkoch a zástupcoch povereníkov SNR, o zmocnení povereníka pre financie urobiť finančné opatrenie v Národnej banke, spôsob overovania zápisníc zo zasadnutí SNR.

1, 2. Predseda p. Šmidke zahajuje 13. zasadnutie Slovenskej národnej rady a prikračuje k 2. bodu programu, tj. čítaniu zápisnice z 12. zasadnutia SNR. Pán Dr. Lettrich podáva návrh, aby od čítania zápisnice bolo upustené a jej uhodnotením poverení pp. Dr. Josko a Mazúr. Prítomní tento návrh prijali.

3. a) Na to nasledoval sľub novo povolaných členov Slovenskej národnej rady; text sľubu prečítal p. dr. Vaščka a sľub do rúk predsedu p. Šmidkeho zložili títo páni: divízny generál Rudolf Viest, architekt Zeman, kapitán Dr. Anton Rašla.

b) Predseda p. Šmidke potom vyhlásil: „Prezident republiky so súhlasom SNR menoval hlavným veliteľom I. československej armády na Slovensku pána divízneho generála Rudolfa Viesta, ktorého v tejto funkcii srdečne pozdravujem a prajem mu mnoho zdaru k jeho ťažkej úlohe. Menovite, aby I. československú armádu dovedol pod svojím velením ku konečnému víťazstvu spolu s hrdinnou Červenou armádou (potlesk).

Ďakujem pánu brigádnemu generálovi Jánovi Golianovi, že v najťažších chvíľach úspešne viedol našu armádu a umožnil tak, aby sa mohla pripraviť na konečný oslobodzovací boj. Jeho práca v podzemí značne prispela k 29. augustu a k tomu, že dnes môžeme žiť, pracovať na oslobodenej pôde a bojovať za oslobodenie Československej republiky.

Súčasne Slovenská národná rada určuje, po dohode s veliteľom I. československej armády, generála Goliana za zástupcu veliteľa I. československej armády (potlesk).“

c) Pán Dr. Lettrich na to prečítal vyhlásenie Slovenskej národnej rady o armáde (viď prílohu 1). Na dotaz pána predsedu p. Šmidkeho prítomní prijali jednohlasne túto rezolúciu.

4. O ďalšom bode programu a to o organizačnom štatúte Slovenskej národnej

rady prehovoril p. Dr. Pietor. Menovaný uviedol, že návrh je veľmi obsiahly, poverenictva dostali ho z technických príčin len pred krátkou dobou. Ponevác sa jedná o mnoho závažných bodov v tomto štatúte, navrhuje, aby tento návrh bol snáť s dnešného programu, aby si ho všetci mohli preštudovať a na porad rokovania, aby bol uvedený až budúci týždeň. Ďalej navrhuje, aby preto nasledujúcim bodom programu bolo nariadenie SNR o povereníkoch a zástupcoch povereníkov SNR. Na dotaz p. predsedu Šmidkeho prítomní súhlasia s touto zmenou.

Pán Dr. Josko podal dôvodovú zprávu k návrhu SNR o povereníkoch a zástupcoch povereníkov SNR, v ktorej uviedol: Nariadeniami Slovenskej národnej rady č. 3 a 8 Sb. n. SNR z roku 1944 bolo zriadené Predsedníctvo Slovenskej národnej rady a 11 povereníctiev, aby ako ústredné úrady obstarávali štátnu správu. Nebolo pri tom ustanovené, kto ktoré povereníctvo vedie, kto ho navonok zastupuje a kto zaň zodpovedá. Nebolo ďalej určené, kto menuje a odvoláva osoby, ktoré jednotlivé povereníctva vedú a komu sú vedúci povereníctiev zodpovední. Upraviť tieto otázky je bezpochybné nutné z hľadiska všeobecných zásad verejného aj súkromného práva. Zaiste je totiž napr. z hľadiska súkromného práva nutné právnu formou určiť, kto za jednotlivé povereníctva podpisuje listiny právne záväzné. Práve tak je potrebné, aby verejnoprávna povaha funkcie vedúcich povereníctiev bola zdôraznená určením ich zodpovednosti Slovenskej národnej rade. Následkom toho, že predchádzajúci návrh odpadol, legislatívne oddelenie vypracovalo dnes predchádzajúcim požiadavkám primeraný návrh ohľadne povereníkov, ktorý znie takto: (viď príloha č. 2). Predsedníctvo SNR tento návrh prijalo a predkladám ho Slovenskej národnej rade k schváleniu s tým, že si ho osvojujem. V návrhu vedomo nie je riešený celý komplex ďalších otázok, ktoré majú povahu ústavnoprávnu; máme tu najmä na mysli otázky upravené §§ 85 až 93 ústavnej listiny Československej republiky, zákona č. 121/1920 Sb. z. a n. Návrh musí mať spätnú platnosť, aby tak boli udobrené aktá, vydané povereníctvami Slovenskej národnej rady pred vyhlásením tohto nariadenia. — Nakoľko nik z prítomných nemal proti tomuto návrhu žiadnych námietok ani poznámok, vyhlásil ho predseda p. Šmidke za prijatý.

5. Pán Paulíny prečítal návrh nariadenia SNR o zmocnení povereníka pre financie urobiť finančné operácie u Národnej banky (viď príloha č. 3). K tomu poznamenal, že nariadenie je tak jasné, takže k tomu netreba ani zvláštnej dôvodovej zprávy.

Pán Dr. Ing. Zaľko oznámil, že sa mu zdá povážlivým, keď tento úver sa má opatriť len u Slovenskej národnej banky. Musíme sa starať, aby sumy do obehu dané boli tiež odtiaľto čerpané. Navrhuje preto text návrhu doplniť takto: „U Slovenskej národnej banky, v Poštovej sporiteľni, prípadne v súkromných peňažných ústavoch“; ďalej navrhuje zmenu textu: „miesto Povereníctvo SNR pre financie uviesť Povereník . . .“.

Pán Tvarožek dáva na uváženie, či vôbec treba menovať tieto peňažné ústavy, alebo má sa povereník len všeobecne zmocniť k obstaraniu úveru. Na to p. Dr. Ing. Zaľko odpovedá, že keď chceme, aby tento pracoval so Slovenskou národnou bankou, musíme to aj uviesť. Na dotaz p. predsedu Šmidkeho prítomní prijali tento návrh s uvedenými zmenami.

6. Voľné návrhy.

Pán Dr. Husák upozorňuje, že neboli ešte menovaní uhodnoverňovatelia zápisnice z 11. zasadnutia SNR. Pán Dr. Lettrich preto navrhuje, aby aj od čítania tejto zápisnice bolo upustené a jej overením poverení pp. Blažovský a Paulíny.

Pán Tvarožek podáva návrh, aby namiesto terajšieho spôsobu overovania zápisnic boli vždy pri zahájení jednotlivých zasadnutí SNR menovaní dvaja páni, ktorí zápisnicu z tohože zasadnutia overia. Tento návrh prítomní jednohlasne prijali.

Nakoľko viacej voľných návrhov nebolo, predseda p. Šmidke zakončil toto zasadnutie SNR.

[Príloha 1.]

Slovenská národná rada dňa 13. októbra 1944 jednomyseľne sa uzniesla na tejto
rezolúcii:

Dôstojníci, poddôstojníci a vojaci čs. armády!

Vy, ktorí s nepriateľom hrdinsky bojujete za najdrahšie ľudské hodnoty, za slobodu, samostatnosť a česť národa a vlasti, za životy našich žien, detí, otcov a matiek, za našu rodnú zem, Vy, ktorí strádajte v zákopoch, dávate životy a prinášate daň krve, na Vás národ a vlast nikdy nezapadne.

Slovenská národná rada ako politická reprezentantka oslobodeného územia dáva týmto výraz úprimnej a hlbkej vďačnosti celého národa za obeť, ktoré prinášate.

Slovenská národná rada preto od počiatku svojho účinkovania pamätala na potreby Vaše a Vašich rodín. Za tým účelom zvýšila poľné prídavky vojska, postarala sa o to, aby vynikajúce činy vojakov boli odmenené, a stará sa o hmotné zabezpečenie Vašich rodín.

Slovenská národná rada slávnostne sa osvedčuje, že i v budúcnosti chce v prvom rade pamätať na svojich bojovníkov tým, že po skončení tohoto boja budú pred všetkými umiestňovaní vo verejných a súkromných službách tí príslušníci armády, ktorí verne, statočne a mužne plnili svoju národnú, vlasteneckú a vojenskú povinnosť. Oni budú mať prvenstvo aj pri rozdeľovaní pôdy, udeľovaní živností, zakladaní podnikov atď.

Slovenská národná rada urobila opatrenie v tom smere, aby pozostalí po v boji padlých vojakoch boli dostatočne hmotne zaopatrení, aby zranení a invalidi boli riadne zabezpečení.

Slovenská národná rada je pevne presvedčená, že naše a spojenecké víťazstvo je blízke, a očakáva preto od Vás, že po boku najlepších armád sveta — Červenej a angloamerickej — splníte vysoké úlohy, ktoré Vám dnešná doba ukladá.

Nech žije československá armáda!

ASNR Bratislava. SNR, 1944, 13. zasadnutie SNR. Originál zápisnice s prílohou. Strojopis, originál.

424

1944, október 13. Banská Bystrica. — Hlásenie armádneho osvetového dôstojníka npor. J. Štefánika o organizácii a výsledkoch osvetovej činnosti v armáde, predložené III. oddeleniu veliteľstva 1. čs. armády.

Vec: Súhrnné hlásenie o osvetovej čin. — predloženie — hlásenie.

Armádna osvetová služba zriadená bola taj. roz. čís. 5., B-36.¹ V tomto rozkaze určený bol aj jej cieľ a spôsob vykonávania.

Tento rozkaz doplnil taj. rozkaz č. 7., B-63. Ním sa dáva veliteľstvám úprava, aby osvetovým dôstojníkom vychádzali v ústrety, uľahčovali im splnenie ich poslania.

¹ Uvedený článok tajného rozkazu veliteľstva 1. čs. armády stanoví: „Dňom 13. septembra 1944 určujem ako osvetového dôstojníka čs. armády na Slovensku npor. pech. v zál. Štefánika Jána s nasledujúcim poslaním:

1. vyhladnúť a určiť pre všetky skupiny podriadené VČSA vhodných osvetových dôstojníkov, ktorí majú schopnosti a zmysel pre túto funkciu,

2. riadiť, usmerňovať a kontrolovať činnosť jemu podriadených orgánov.

Hlavný dôraz kladiem na poučovanie mužstva vo voľných chvíľach vhodnými prednáškami o nutnosti obrany proti nepriateľovi, vzbudzovať u mužstva vlastenecký cit, zmysel pre povinnosť, nabádať k udatnosti, rozhodnosti a vytrvalosti, podávať mu zprávy o situácii na svetových bojiskách tak, aby aj ten najjednoduchší vojak pochopil a vedel sa oduševniť za boj, ktorý vedieme proti okupačným vojskám nepriateľa.“ (VHA Praha. DO, Slovenské povstání, kart. 108.)

V prílohách k vojnovému denníku veliteľstva 1. čs. armády nájdeme celý rad materiálov o činnosti osvetových dôstojníkov. Je to najmä „Náčrt činnosti skupiny osvetových dôstojníkov VČSA“